

used to achieve optimal faithfulness and correctness in the studied pair of languages within ethnopsychospecific cross-cultural communication. Based on the results of the analysis of the peculiarities of language behavior in the situation of communicative conflict, a typology of ethnopsycholinguistic stereotypes has been developed. The article also provides a classification of levels of communicative competence, which is based on the ability of the language personality to cooperate in interpersonal communication. The results of the research can be useful in solving modern problems of intercultural communication in translation studies and serve as a powerful tool for optimizing translation, taking into account cross-cultural differences in the English – Ukrainian language pair.

Key words: ethnopsycholinguistics, sociopsycholinguistics, ethnopsycholinguistic stereotypes, cross-cultural aspect of translation, strategies, tactics, translation operations.

REFERENCES

- Bakhtin, M. M. (2000). *Freidizm. Formalnyi metod v literaturovedenii. Marksizm i filosofiiia iazyka. Stati [Freudianism. The formal method in literary studies. Marxism and philosophy of language. Articles]*. Moskva: Labirint [in Russian].
- Berne, E. (2016). *Igra v kotorye igraiat liudi. Psikhologiya chelovecheskikh otnoshenii [Games People Play. The Psychology of Human Relationships]*. Nyköping, Sweden: Philosophical arkiv [in Russian].
- Gorelov, I. N., & Sedov, K. F. (2001). *Osnovy psikhologivistiki [Fundamentals of Psycholinguistics]*. Moskva: Labirint [in Russian].
- Dementev, V. V. (2000). *Nepriamaia kommunikatsiia i ee zhanry [Indirect communication and its genres]*. Saratov: Izd-vo Sarat. un-ta [in Russian].
- Dementev, V. V., & Sedov, K. F. (1999). *Teoriia rechevykh zhanrov: sotsiopragsmaticheskii aspekt [Speech genre theory: sociopragmatic aspect]*. *Stylistyka – Stylistics, VIII*, 53–87 [in Russian].
- Sedov, K. F. (1996). *Tipy iazykovykh lichnostei i strategii rechevogo povedeniia (o ritorike bytovogo konflikta) [Types of linguistic personalities and strategies of speech behavior (on the rhetoric of everyday conflict)]*. *Voprosy stilistiki. Iazyk i chelovek – Stylistics issues. Language and human*, 26, 8–14 [in Russian].
- Fox, K. (2018). *Sposerihaichy za anhliitsiamy [Watching the English]*. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva [in Ukrainian].
- Bradford, B. (1988). *Intonation in Context*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
- Flick, U. (1995). *Social representations. Rethinking Psychology*. London [in English].
- Fox, K. (2014). *Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour*. London: Hodder & Stoughton [in English].
- Harre, R. (1995). *Discursive psychology. Rethinking Psychology*. London [in English].

Стаття надійшла до редакції 03.08.2020

УДК 81'255.4–028.5(410.1)(045)

АВТОРСЬКИЙ СТИЛЬ ДЖ. РОЛІНГ

Анастасія Лагутік

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності 053 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: lagutik1712@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7944-4883>

Тетяна Корольова

доктор філологічних наук, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна
e-mail: kortami863@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-3441-196X>

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено дослідженню авторського стилю Джоан Ролінг. Актуальність праці полягає в тому, що незважаючи на стійкий інтерес до творчості авторки, кількість наукових студій із зазначеної теми вельми обмежена. Мета дослідження — аналіз ідіостилу Джоан Ролінг, завдання дослідження — аналіз теоретичних засад поняття індивідуального стилю автора, розгляд лінгвістичних засобів його вираження. Методи дослідження включають аналіз, синтез, узагальнення, дефініційний аналіз, компонентний аналіз. Зміст дослідження включає в себе аналіз теоретичних засад поняття індивідуального стилю автора, емпіричне дослідження засобів актуалізації стилістичних прийомів в творах автора. В роботі уточнено поняття авторського стилю, яке розуміється як сукупність культурно-виразних засобів, що виконують естетичну функцію і виокремлюють мову окремого письменника серед інших. Аналіз матеріалу дослідження надав можливість дійти таких висновків: основними компонентами індивідуального стилю письменника є композиція твору, тема, художній зміст, часовий колорит, багатство мови автора, а також стильові чинники; важливе місце відводиться світогляду автора та його вмінню відображати відповідні когнітивні, емоційні та лінгвокультурологічні компоненти в

мовних одиницях, що цілеспрямовані на посилення прагматичного впливу тексту на читача. Варто зазначити, що на становленні індивідуального стилю Дж. Ролінг також відчувається вплив епохи, її суспільно-історичних умов, тощо. Результати дослідження демонструють варіативність культурно-виразних засобів. Серед найчастіше вживаних засобів творення художнього тексту є метафора, порівняння, гіпербола, епітети, метафоричні епітети, іронія, антитеза, тощо.

Ключові слова: авторський стиль Дж. Ролінг, стилістичні засоби, прагматика тексту, лінгвокультурологічні елементи, когнітивно-емоційні компоненти.

Вступ. Існує багато підходів до аналізу індивідуального стилю автора: семантико-стилістичний і функціонально-домінантний (В. В. Виноградов), лінгвопоетичний (В. П. Григор'єв, Ю. Н. Караулов та ін.), системно-структурний (Ю. М. Лотман, О. І. Сіверська та ін.), діяльнісний (Н. С. Болотнов, А. Н. Васильєв, Л. Г. Бабенко, В. А. Салімовський та ін.) (Шаркунова, 2011: 123). У світлі сучасних досліджень ідіостилістичної особливості художнього тексту мовознавці говорять про два його компоненти: внутрішній і зовнішній (Янкелевич, 2013: 162).

Наразі, не дивлячись на велику кількість досліджень, присвячених аналізу авторського стилю (С. Єрмоленко, І. Карелова, Н. Кулішова, Х. Дідух, Ю. Датченко, Л. Ставицька, І. Ришкевич, Р. Довганчина), вивченню авторського стилю Дж. Ролінг присвячено відносно не багато наукових праць, що й зумовлює своєчасність дослідження.

Актуальність. Великий інтерес читачів різних країн до творів Джона Ролінг, з одного боку, та науковий інтерес філологів до стилю, форми й змісту її робіт, а також до бажання з'ясувати причини успіху автора, з іншого боку, зумовляють сучасність вивчення проблеми. Дослідження індивідуального стилю автора потребує як накопичення емпіричного матеріалу, так й систематизації типів взаємозв'язку форми та смислу творів Дж. Ролінг.

Мета та завдання. Мета роботи — аналіз авторського стилю Дж. Ролінг. Завдання статті — аналіз теоретичних засад поняття індивідуального стилю автора, розгляд засобів його вираження; дослідження взаємовідношення форма — зміст в творах Дж. Ролінг.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалом дослідження стали твори Дж. Ролінг. Загальний об'єм складає 21 сторінку. Методи дослі-

дження включають аналіз, синтез, узагальнення, дефініційний аналіз, компонентний аналіз.

Результати та дискусія. Дослідженню авторського або індивідуального стилю письменників, мови їх творів присвячено велику кількість наукових праць. Проаналізовано теоретичні аспекти індивідуального стилю, закономірності його формування та функціонування. Значне місце відведено дослідженню індивідуальних стилів окремих письменників — представників різних періодів розвитку літератури, зокрема мовознавці основну увагу приділяють мовним особливостям творів. Також останнім часом вчені ведуть дискусії з приводу вживання термінів «авторський стиль», «індивідуальний стиль», «ідіостиль», «ідіолект» та інших.

Різноманітність підходів до цієї проблеми вимагає більш детального аналізу існуючих поглядів. Ряд лінгвістів дискутують з приводу того, що індивідуальний стиль ґрунтується на поєднанні мови і мислення, на формуванні мовної картини світу, в якій об'єднані загальне та індивідуальне, загальне і одиничне» (Єрмоленко, 2001: 305).

Інші вживають поряд з терміном «індивідуальний стиль» термін «ідіостиль», що «відображає індивідуальне світобачення і світосприймання письменника через окремі специфічні мовні засоби або оригінальне авторське використання» (Кулішова, 2001: 164). Ще один погляд на ідіостиль має таке формулювання — «індивідуальний стиль, в якому виразні, марковані засоби мови утворюють певну систему» (Карелова, 2009: 67).

Вітчизняний дослідник Х. Дідух стверджує, що термін «ідіостиль» вживається в широкому (загальному) і вузькому сенсі. В загальному розумінні ідіостиль — це сукупність глибинних механізмів створення текстового простору певним автором, які відрізняють його від інших. У більш вузькому сенсі ідіостиль пов'язаний з системою лінгво-стилістичних засобів, характерних для творчої манери певної мовної особистості автора» (Дідух).

Вітчизняна дослідниця Л. Ставицька у статті «Про термін ідіолект» зазначає, що «ідіостиль — це індивідуальний стиль, сукупність основних стильових особливостей, що характеризують твори того чи іншого автора в певний період чи крізь призму всієї його творчості» (Ставицька, 2009: 11). Дослідниця також дає визначення терміну «ідіолект». На її думку, це — «сукупність індивідуальних

особливостей, що характеризують мову окремого індивіда» (Ставицька, 2009: 10).

«Літературознавчий словник-довідник» диференціює ідіолект як «індивідуальне мовлення, що пояснюється місцем проживання, віком, фахом, соціальним станом, загальним рівнем культури певної людини» (Єрмоленко, 2001: 301), це — «мовна практика окремого носія мови: сукупність формальних та стилістичних ознак, які відрізняють індивідуальну мову» (Єрмоленко, 2001: 67). Цікавим є підхід, де відзначається, що «дослідження ідіолекту письменника здійснюється в двох аспектах: історії літературної мови (внесок письменника у літературну мову) і мови художньої літератури (інтерпретація естетичної функції мови, декодування тексту). Саме такі вихідні положення дають можливість визначити місце майстра художнього слова в літературно-мовному процесі» (Датченко, 2007: 3).

Часто дослідники, використовуючи терміни «індивідуальний стиль», «ідіостиль», «ідіолект» та ін., вважають їх взаємозамінними.

У роботах, присвячених проблемі розмежування цих термінів, існує множина концепцій. Але більшість вчених дотримуються думки, що «ідіостиль» можна зіставити з терміном «ідіолект» (Ришкевич, 2014). До цієї думки схиляється і Р. Довганчина, стверджуючи, що під поняттям «ідіолект певного автора» мається на увазі вся сукупність створених ним текстів і доміанти, що репрезентують текст (стійкі вирази, реалії, повторення, метафори) (Довганчина, 2007: 82).

Часто поняття «індивідуальний стиль» та «ідіолект» вживаються як синоніми: індивідуальний стиль, ідіолект — сукупність культурно-виразних засобів, що виконують естетичну функцію і відрізняють мову окремого письменника серед інших; своєрідність мови окремого індивіда» (Українська мова: енциклопедія, 2004: 676). Індивідуальний стиль залежить від творчої індивідуальності автора, його світосприйняття і світовідчуття, ставлення до явищ навколишньої дійсності і їх оцінки.

Л. Ставицька теж схиляється до того, що ці терміни можна отожднювати, однак за умови, що дослідники повинні звернути увагу на дату і місце народження письменника, історико-культурні обставини, соціальне середовище, та інші обставини, які можуть впливати на мову і індивіда, і письменника (Ставицька, 2009: 5).

Однак ряд вітчизняних вчених (О. Переломова, Х. Дідух та ін) у своїх працях ці поняття розрізняють, використовуючи термін «ідіостиль» як взаємозамінний до терміна «індивідуальний стиль», і підкреслюють, що ці поняття тісно переплетені з поняттями «світогляд письменника», «мовна особистість», «мовна картина світу» (Переломова).

Мовна картина світу письменника, згідно з його ідейно-художньою позицією, конденсується в цілісну систему, яку створюють мовні засоби, використані автором. У кожного художника є своя власна картина світу. Картина світу автора є одним з факторів формування його ідіостилу. Питання про світогляд письменника слід розглядати перш за все як питання про бачення світу, про характер і особливості розкриття явищ дійсності, про ставлення до них. Талант письменника — «здатність сприймати процеси життя гостріше і глибше, ніж це властиво іншим людям, здатність відчувати і бачити те, що залишається непомітним для інших» (Храпченко, 1977: 9).

Отже, коли ми говоримо про індивідуальний стиль, або ідіостиль, як категорії лінгвостилістики, то перш за все маємо на увазі мовну особистість того чи іншого письменника.

Вивчаючи мову авторів, можна простежити етапи розвитку мови у часі та просторі. Важливе місце в процесі дослідження індивідуального стилю автора і мови його творів належить рівню освіченості автора, життєвому досвіду, тобто рівню загальної культури майстра (Шулінова, 2000: 27). Кожен автор є представником своєї епохи, свого оточення, носієм духу певного регіону. У цій статті під стилем письменника автор розуміє індивідуальну творчу манеру письменника, що є свідченням його таланту, індивідуальне самовираження, «творче обличчя».

Основними компонентами індивідуального стилю письменника є композиція твору, тема, художній зміст, відповідні стилістичні засоби, часовий колорит, багатство мови автора, важливе місце відводиться світогляду автора. Також на становлення індивідуального стилю письменника впливає епоха, суспільно-історичні умови, ідеї, тощо.

Для представлення читачеві певної картини світу, часткою якої є власний менталітет письменника, автор використовує широку палітру художніх засобів, оскільки тільки завдячуючи їм ми може-

мо досягти прагматичного ефекту на читача. У літературознавстві проблемою класифікації художніх засобів займалися різні науковці (Г. Копніна, В. Корольков, В. Москвін, Г. Хазагеров). У «Словнику літературознавчих термінів» знаходимо таке визначення поняття «художні засоби»: сукупність прийомів, способів діяльності письменника, за допомогою яких він досягає мети — створити художньо-естетичну вартість твору (Словник літературознавчих термінів).

З огляду на те, що автор створює та репрезентує певний світ та описує своє ставлення до нього, у наукових дослідженнях використовується інше визначення терміна «художній засіб» — зображально-виражальні засоби. Вони становлять основу мовлення автора, за допомогою якого він формує нову, унікальну реальність, яка називається художньою. За естетичними критеріями така реальність є рівноцінною реальності навколишнього світу. За допомогою художніх засобів автор не тільки зображає певні явища, об'єкти, предмети, але і розкриває духовні цінності, ідеали краси, істини, одуховлює реальність твору (Словник літературознавчих термінів).

Варто відзначити, що художні засоби також виступають прийомами характеротворення, засобами художньої типізації. Все залежить від того, які функції художні засоби виконують, на якому рівні структури художнього твору вони розглядаються, з якою метою в даному випадку вживаються, бо будь-який прийом, спосіб дії виступає засобом тільки стосовно мети. Також художні засоби можна характеризувати як елементи мистецької майстерності письменника (спосіб образотворення, мовно-стилістична вправність тощо), які зумовлюють розкриття можливостей його таланту, створюють неповторну своєрідність художньої літератури, забезпечують її життєвість за законами краси (Словник літературознавчих термінів).

Як вже було вказано, найчастіше серед художніх засобів виділяють тропи, стилістичні фігури. До кола тропів входять: епітет, порівняння, алегорія, гіпербола, перифраз, символ, оксиморон, літота, метонімія тощо. Стилістичні фігури представляють: асиндетон, полісиндетон, ампліфікація, анаколуп, анафора, антитеза, апокопа, гіпербатон, градація, інверсія, паралелізм, парцеляція, плеоназм, риторичне питання, тощо. Принципи фоніки склада-

ють інструментація, звуконаслідування, анафора, епіфора тощо. Також до художніх засобів відносять формотвірні засоби кожного роду літератури, такі як сюжет, композиція, портрет, пейзаж, інтер'єр, монологи, діалоги персонажів, мова оповідача і автора (Словник літературознавчих термінів). Усі вони формують неповторність художнього почерку автора. Опис головних етапів творчості автора та детальний аналіз засобів творення авторського стилю Дж. Ролінг на матеріалі її серії творів про Гаррі Поттера надано нижче.

Джоан Ролінг — надзвичайно популярна письменниця, відома циклом своїх творів про Гаррі Поттера. Коли виходила перша книга про Гаррі Поттера, видавець наполіг на тому, щоб записати ім'я Джоан Ролінг на обкладинці тільки ініціалами — такий трюк повинен був не відлякати від покупки, в більшій масі аудиторія не любить книги жіночих авторів.

Кілька місяців потому видавництво «Артур а Левін / Навчальна література» купує американські права на першу книгу. Книга була опублікована у Великобританії в червні 1997 року. У цей момент прийшло визнання. «Гаррі Поттер» завойовує британську нагороду як книга року і «Премію Розумників». Перейменована в «Гаррі Поттер і камінь чарівника», книга була опублікована в США у вересні 1998. Наступна, «Гаррі Поттер і таємна кімната» публікується у Великобританії в липні 1998, а в США в червні 1999. Третя книга «Гаррі Поттер і В'язень Азкабану» була опублікована у Великобританії в липні, а в США у вересні 1999 (Rowling J. K.).

У 1999 Дж. Ролінг стає міжнародною літературною сенсацією, коли перші три книги серії «Гаррі Поттер» зайняли 3 верхніх позиції в списку бестселерів «Нью-Йорк Таймс» — досягши аналогічного успіху у Великобританії. Влітку 2000 було продано понад 35 мільйонів примірників перших трьох книг, на 35 мовах на суму приблизно \$480 мільйонів. У липні 2000 перший тираж «Гаррі Поттера і Кубка вогню» склав 5,3 мільйона примірників з авансовими замовленнями понад 1,8 мільйона. «Орден Фенікса», «Принц-напівкровка» і «Дари Смерті» також ставали лідерами і за тиражами, і за зборами. Сумарний тираж всіх семи книг про пригоди Гаррі Поттера склав 400 мільйонів примірників. У 2000 році компанія «Уорнер Бразерс» випустила фільм за першою книгою про Гаррі Поттера, в 2011 році відбулася

прем'єра восьмої, заключної картини, була розділена на дві частини. Всі вісім картин займали лідируючі рядки за зборами у всьому світі (Rowling J. K.).

До найбільш характерних, дистинктивних ознак авторського стилю Дж. Ролінг, є використання великої кількості епітетів. Розглянемо приклади. Так, вже перше речення твору містить епітети:

1. *Harry Potter was a highly unusual boy in many ways* (Rowling J. K.).

Використання епітета *a highly unusual* є високим ступенем позитивної оцінки героя.

2. *Slowly and very carefully he unscrewed the ink bottle, dipped his quill into it, and began to write, pausing every now and then to listen, because if any of the Dursleys heard the scratching of his quill on their way to the bathroom, he'd probably find himself locked in the cupboard under the stairs for the rest of the summer* (Rowling J. K.).

Наведений приклад демонструє використання таких епітетів, як *slowly and very careful*, які вказують на напруженість ситуації та обачливість героя.

3. *Uncle Vernon's small eyes swiveled around to Harry, who was rooted to the spot* (Rowling J. K.).

Для опису рис обличчя, портретів авторка використовує епітети, як в наведеному вище прикладі — *small eyes*, що підкреслює свердлярчий погляд.

4. *Harry, though still rather small and skinny for his age, had grown a few inches over the last year. His jet-black hair, however, was just as it always had been — stubbornly untidy, whatever he did to it. The eyes behind his glasses were bright green, and on his forehead, clearly visible through his hair, was a thin scar, shaped like a bolt of lightning* (Rowling J. K.).

Для опису зовнішності Гаррі Дж. Ролінг використовує такі епітети, як *small and skinny* (тіло); *jet-black hair, stubbornly untidy* (волосся); *clearly visible, a thin scar* (шрам на чолі). Також в прикладі було застосовано стилістичний засіб порівняння — *like a bolt of lightning*, який характеризує шрам як атрибут сміливості дитини.

5. *The silence in the dark house was broken only by the distant, grunting snores of his enormous cousin, Dudley* (Rowling J. K.).

Наведений приклад демонструє використання таких епітетів, як *the dark* (чужа хатина), *the distant, grunting, enormous* (храп недружньої людини).

6. *Harry suspected that Ron had warned Hermione not to call, which was a pity, because Hermione, the cleverest witch in Harry's year, had Muggle parents, knew perfectly well how to use a telephone, and would probably have had enough sense not to say that she went to Hogwarts* (Rowling J. K.).

В прикладі автор застосовує такі епітети, як *the cleverest, perfectly well*. Такі стилістичні засоби було обрано з метою яскравого опису розумових здібностей Герміони. Також використання епітетів впливає на читача, оскільки вже на початку твору формує образ Герміони як найрозумнішої відьми на потоці, де навчався Гаррі.

7. *Silhouetted against the golden moon, and growing larger every moment, was a large, strangely lopsided creature, and it was flapping in Harry's direction* (Rowling J. K.).

Наведений приклад демонструє використання таких епітетів, як *the golden; larger; a large, strangely lopsided*. За допомогою цих епітетів автор створює ефект напруги, оскільки читач ще не знає, про яке саме створіння йдеться в реченні.

Авторський стиль Дж. Ролінг представлено також значною кількістю метафор:

8. *For years, Aunt Petunia and Uncle Vernon had hoped that if they kept Harry as downtrodden as possible, they would be able to squash the magic out of him* (Rowling J. K.).

Так, відношення Дурслі до Гаррі та його магії авторка метафорично описує як «*to squash the magic out of him*». За допомогою метафори автор описує ставлення Дурслі до Гаррі та формує у читачів негативне ставлення до Дурслі, зазначаючи, що вони були готові «вичавити з нього магію».

9. *But then the bizarre creature soared over one of the street lamps of Privet Drive, and Harry, realizing what it was, leapt aside* (Rowling J. K.).

Не впізнавши сову, Гаррі метафорично називає її *the bizarre creature* — що також можна віднести до стилістичного виразу індивідуального стилю Дж. Роулінг. Автор використовує цей стилістичний засіб для надання мові яскравості, для репрезентації читачеві дивно-го, містичного образу істоти, яка наближалась до Гаррі.

10. *Harry, whose thoughts had been upstairs with the Broomstick Servicing Kit, was brought back to earth with an unpleasant bump* (Rowling J. K.).

За допомогою метафори *was brought back to earth with an unpleasant bump* автор описує стан Гаррі, коли він, літаючи у думках про магич-

ні подарунки, які йому подарували друзі, почув, що приїжджає тітка Марж.

Серед стилістичних засобів, які характеризують авторський стиль Дж. Ролінг, також можна виокремити такий стилістичний засіб, як метафоричний епітет:

11. *Dudley had spent most of the summer in the kitchen, his piggy little eyes fixed on the screen and his five chins wobbling as he ate continually* (Rowling J. K.).

Так, приклад демонструє використання такого метафоричного епітета, як **piggy**. В цьому випадку метафоричний епітет було використано автором з метою висловлення свого власного негативного ставлення до героя, а також для того, щоб сформувати в читача зневагу, негативне ставлення до Дідлі ще з перших рядків, де він згадується.

Також для авторського стилю Дж. Ролінг характерним є використання значної кількості порівнянь:

12. *It was nearly midnight, and he was lying on his stomach in bed, the blankets drawn right over his head like a tent, a flashlight in one hand and a large leather-bound book* (Rowling J. K.).

В прикладі ковдра Гаррі порівнюється з наметом. Автор використовує порівняння для надання мові образності, для того, щоб змалювати читачеві, як саме виглядала ковдра Гаррі в той момент, про який йдеться.

13. *Her great red face started to expand, her tiny eyes bulged, and her mouth stretched too tightly for speech — next second, several buttons had just burst from her tweed jacket and pinged off the walls — she was inflating like a monstrous balloon, her stomach bursting free of her tweed waistband, each of her fingers blowing up like a salami...* (Rowling J. K.).

Приклад демонструє, що тітка Марж нагадувала жажливу кулю, а її пальці порівнюються з ковбасками.

14. *I've tried to tell Fudge, but he insists on treating Harry like a child* (Rowling J. K.).

В прикладі Гаррі порівнюється з дитиною. За допомогою порівняння автор розкриває справжню сутність Гаррі, його душу, те, яким він був всередині.

15. *"That's better," he said, shaking his head like a dog and drenching them all* (Rowling J. K.).

В наведеному прикладі автор використовує порівняння: *shaking his head like a dog* для того, щоб передати читачам безглуздість поведінки героя, про якого йдеться в реченні.

16. *The eyeball became a severed hand, which flipped over and began to creep along the floor like a crab* (Rowling J. K.).

В наведеному прикладі автор використовує порівняння: **like a crab** з метою змалювання того, як саме око почало рухатись на підлозі, репрезентації читачеві саме цієї картини, яку бачив сам герой.

Використання такого стилістичного засобу як іронія також є одним зі способів вираження авторського стилю Дж. Ролінг:

17. *While Uncle Vernon, Aunt Petunia, and Dudley had gone out into the front garden to admire Uncle Vernon's new company car (in very loud voices, so that the rest of the street would notice it too), Harry had crept downstairs, picked the lock on the cupboard under the stairs, grabbed some of his books, and hidden them in his bedroom. As long as he didn't leave spots of ink on the sheets, the Dursleys need never know that he was studying magic by night* (Rowling J. K.).

Так, пихатість та бажання Дурслі звернути на себе увагу авторка описує за допомогою іронії, зазначаючи, що для того, щоб сусіди помітили нову машину, дядько Верон навмисно розмовляв настільки голосно, щоб сусіди чули навіть на сусідній вулиці також.

18. *"HOW DARE YOU GIVE THIS NUMBER TO PEOPLE LIKE — PEOPLE LIKE YOU!" Uncle Vernon had roared, spraying Harry with spit* (Rowling J. K.).

Також крик дядька Верона на Гаррі через те, що Рон подзвонив йому на домашній телефон, Дж. Роулінг іронічно описує як **spraying Harry with spit**.

19. *On the threshold stood Aunt Marge. She was very like Uncle Vernon: large, beefy, and purplefaced, she even had a mustache, though not as bushy as his* (Rowling J. K.).

Приклад демонструє іронічний опис автором зовнішності тітки Марж. Так, автор зазначає, що вона була схожа на свого брата, і навіть мала вуса, проте, як іронічно відмічає Дж. Ролінг, не такі пишні.

З тексту твору також було виокремлено використання автором такого стилістичного засобу, як антитеза:

20. *He shot a nasty look sideways at Harry, whose untidy hair had always been a source of great annoyance to Uncle Vernon. Compared to the man on*

the television, however, whose gaunt face was surrounded by a matted, elbow-length tangle, Harry felt very well groomed indeed (Rowling J. K.).

Так, у протиставленні неохайного волосся Гаррі жакливому довгому волосю чоловіка з екрану волосся Гаррі здавалось навіть достатньо доглянутим.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що до стилістичних засобів, які репрезентують індивідуальний стиль Дж. Ролінг, можна віднести широкий спектр прийомів: епітети, метафори, метафоричний епітет, порівняння, іронію, антитезу.

Висновки. У роботі поняття авторського стилю розуміється як сукупність культурно-виразних засобів, що виконують естетичну функцію і вирізняють мову письменника серед інших. Ці культурно-виразні засоби включають в себе широку палітру.

Аналізуючи особливості вираження авторського стилю Дж. Ролінг за допомогою стилістичних засобів, ми зробили висновок про те, що індивідуальний стиль автора актуалізують епітети, метафори, метафоричний епітет, порівняння, іронія, антитеза. Ці стилістичні фігури є дистинктивними рисами ідіостилу автора, цілеспрямовано відтворюють когнітивно-емоційну картину твору та сприяють його прагматичному впливу на читача.

Подальше дослідження теми полягає в вивченні фоностилістичних особливостей робіт письменниці.

ЛІТЕРАТУРА

- Воскобойников В. В. Актуальные аспекты изучения идиостиля в современной лингвистике. *Вестник ВолГУ*. 2013. 9 (11). С. 164–170
- Геннекен Э. Опыт построения научной критики. СПб: Рус. богатство, 1892. 342 с.
- Горелов И. Н. Основы психолінгвистики: учебное пособие. М.: Лабиринт, 1998. 256 с.
- Датченко Ю. Мова творів Миколи Чернявського : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2007. 20 с.
- Дідух Х. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Філологічні науки. Риторика і стилістика*. URL: http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm
- Довганчина Р. Ідіостиль в аспекті художнього перекладу. *Філологічні студії: науковий часопис*. Л., 2007. С. 81–86.
- Єрмоленко С., Бибик С. Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К.: Либідь, 2001. 224 с.
- Караулов Ю. Н. Русская языковая личность и задачи её изучения: вст. ст. *Язык и личность*. М.: Наука, 1989. 225 с.

Карелова И. И. Национальная концептосфера и идиоконцептосфера (на материале произведений Л. Е. Улицкой): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Волгоград, 2009. 20 с.

Ковшиков В. А. Психолінгвистика. Теория речевой деятельности. М.: АСТ: Астрель, 2007. 318 с.

Корольков В. И. Фигуры стилистические. *Краткая литературная энциклопедия* / гл. ред. А. А. Сурков. М.: Сов. энцикл., 1962–1978. Т. 7: «Советская Украина» — Флиаки, 1972. Стб. 947–951.

Корольова Т. М. Актуальні проблеми дискурсології. Одеса: Астропринт, 2015. 109 с.

Кулишова Н. Д. Языковая личность в аспекте психолінгвистических характеристик (на материале письменных текстов): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Краснодар: РНБ, 2001. 24 с.

Літературознавчий словник-довідник / авт.-уклад. Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та інші. К.: Академія, 1997. 752 с.

Наумов В. В. Лингвистическая идентификация личности. М.: Книжный дом «Либроком», 2010. 240 с.

Переломова О. Мовний аспект ідіостилу Валерія Шевчука. URL: [http://dspase.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31880/32-Perelomo va.pdf](http://dspase.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31880/32-Perelomo%20va.pdf)

Ришкевич І. До проблеми ідіостилу автора в художній літературі. *Актуальні проблеми романо-германської філології*: матеріали III наук.-практ. семінару / М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т інозем. філології. Луцьк, 2014. С. 283–285.

Словник літературознавчих термінів. URL: [https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/hudozhni-zasoby-zobrazhalno-vyrazhal/_](https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/hudozhni-zasoby-zobrazhalno-vyrazhal/)

Ставицька Л. Про термін ідіолект. *Українська мова*. К.: Інститут української мови НАН України, 2009. № 4. С. 3–15.

Українська мова: енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови; голова ред. кол. В. М. Русанівський та ін. К.: Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2004. 824 с.

Храпченко М. Б. Творческая индивидуальность писателя и развитие литературы. М.: Худ. лит., 1977. 446 с.

Шаркунова О. В. Идиостиль художественного текста как индивидуальное сочетание экстра- и интралингвистических параметров, основанных на референтных отношениях. *В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии*: сб. ст. по матер. III междунар. науч.-практ. конф. Новосибирск: СибАК, 2011. С. 59–64.

Шулінова Л. Аспекти ідіостилістичного аналізу. *Слов'янські мови і сучасний світ*. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2000. С. 25–33.

Щирова И. А. Текст в парадигмах современного гуманитарного знания: монография. СПб.: Книжный дом, 2006. 472 с.

Янкелевич М. С. Отражение личности автора в художественном произведении. *Психология*. СПб.: Санкт-Петербургский государственный университет, 2013. С. 162–168.

Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban. URL: [http://www.passuneb.com/elibrary/ebooks/HARRY %20POTTER %20AND %20THE %20PRISONER %20OF %20AZKABAN. pdf](http://www.passuneb.com/elibrary/ebooks/HARRY%20POTTER%20AND%20THE%20PRISONER%20OF%20AZKABAN.pdf)

Rowling J. K. URL: <https://fantlab.ru/autor131>

АВТОРСКИЙ СТИЛЬ ДЖ. РОУЛИНГ

Анастасия Лагутик

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
Одесса, Украина
e-mail: lagutik1712@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7944-4883>

Татьяна Корольва

доктор филологических наук, профессор кафедры перевода и теоретической и прикладной лингвистики Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,
Одесса, Украина
e-mail: kortami863@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-3441-196X>

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена исследованию авторского стиля Джоан Роулинг. Актуальность исследования заключается в том, что несмотря на устойчивый интерес к творчеству автора, количество научных исследований по данной теме весьма ограничено. Цель исследования — анализ идиостиля Джоан Роулинг, задача исследования — анализ теоретических основ относительно понятия индивидуального стиля автора, рассмотрение лингвистических средств его выражения. Методы исследования включают анализ, синтез, обобщение, дефиниционный анализ, компонентный анализ. Содержание исследования включает в себя анализ теоретических основ понятия индивидуального стиля автора, эмпирическое исследование средств актуализации стилистических приемов в произведениях автора. В работе уточнено понятие авторского стиля понимается как совокупность культурно-выразительных средств, выполняющих эстетическую функцию и выделяющих язык отдельного писателя среди других. Анализ материала исследования дал возможность получить такие выводы: основными компонентами индивидуального стиля писателя являются композиция произведения, тема, художественное содержание, временной колорит, богатство языка автора, а также стилиевые факторы; важное место отводится мировоззрению автора и его умению отражать соответствующие когнитивные, эмоциональные и лингво-культурологические компоненты в языковых единицах, направленные на усиление прагматического воздействия текста на читателя. Стоит отметить, что на становление индивидуального стиля Дж. Роулинг чувствуется влияние эпохи, ее общественно-исторических условий, и тому подобное. Результаты исследования продемонстрировали широкую вари-

тивность культурно-выразительных средств. Среди наиболее часто используемых средств создания художественного текста — метафора, сравнение, гипербола, эпитеты, метафорические эпитеты, ирония, антитеза и тому подобное.

Ключевые слова: авторский стиль Дж. Роулинг, стилистические средства, прагматика текста, лингво-культурологические элементы, когнитивно-эмоциональные компоненты.

AUTHOR'S STYLE OF J. K. ROWLING

Anastasiia Lahutik

Master Student in Philology, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”
Odesa, Ukraine
e-mail: lagutik1712@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-7944-4883>

Tetiana Korolova

Doctor of Philology, Head of the Department of Translation and Theoretical and Applied Linguistics, State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”
Odesa, Ukraine
e-mail: kortami863@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-3441-196X>

SUMMARY

The article is devoted to the study of the author's style of Joan Rowling. The relevance of the study lies in the fact that despite the large number of studies on the analysis of the author's style of Joan Rowling, relatively few scientific works are devoted, which determines the relevance of the study. The purpose of the study is to analyze the idiosyncrasy of Joan Rowling, the task of the study is to analyze the theoretical foundations of the concept of the author's individual style, to consider the linguistic means of its expression. Research methods include analysis, synthesis, generalization, definition analysis, component analysis. The content of the study includes an analysis of the theoretical foundations of the concept of individual style of the author, an empirical study of the means of actualization of stylistic devices in the works of the author. The work clarifies the concept of author's style is understood as a set of cultural and expressive means that perform an aesthetic function and distinguish the language of an individual writer among others. The analysis of the research material provided an opportunity to come to the following conclusions: the main components of the individual style of the writer are the composition of the work, theme, artistic content, temporal color,

richness of the author's language, as well as stylistic factors; An important place is given to the author's worldview and his ability to reflect the relevant cognitive, emotional and linguistic and cultural components in language units, which are aimed at strengthening the pragmatic influence of the text on the reader. It is worth noting that the formation of the individual style of J. Rawlings is also influenced by the era, its socio-historical conditions, and so on. The results of the study showed that culturally expressive means include a wide range. Among the most commonly used means of creating a literary text are metaphor, comparison, hyperbole, epithets, metaphorical epithets, irony, antithesis, and so on.

Key words: J. Rowling's authorial style, stylistic means, pragmatics of the text, linguo-cultural elements, cognitive-emotional components.

REFERENCES

- Voskoboinikov, V. V. (2013). Aktualnyye aspekty izucheniya idiostilya v sovremennoy lingvistike. [Actual aspects of studying idiosyle in modern linguistics]. *Vestnik Volgu*, 9 (11), [in Russian].
- Genneken, E. (1892). *Opyt postroyeniya nauchnoy kritiki [Experience of building scientific criticism]*. SPb.: Rus. Bogatstvo [in Russian].
- Gorelov, I. N. (1998). *Osnovy psikholingvistiki: uchebnoye posobiye [Fundamentals of psycholinguistics: textbook]*. Moscow: Labyrinth [in Russian].
- Datchenko, Yu. (2007). Mova tvoriv Mykoly Cherniavskoho [The language of Mykola Chernyavsky's works]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Dnipropetrovsk [in Ukrainian].
- Didukh, Kh. Idiostyl yak vidobrazhennia avtorskoi kartyny svitu. Filolohichni nauky. Rytoryka i stylistyka [Idiosyle as a reflection of the author's picture of the world. Rhetoric and Stylistics]. *Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka — Taras Shevchenko National University of Kyiv*. Retrieved from http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm [in Ukrainian].
- Dovganchina, R. (2007) Idiostyl v aspekti khudozhnoho perekladu [Idiosyle in the aspect of literary translation] *Philological Studios* [in Ukrainian].
- Yermolenko, S. S. & Bybyk, S. (2001) *Ukrainska mova: korotkyi tlumachnyi slovnyk lnhvistychnykh terminiv. [Ukrainian language: a short Explanatory Dictionary of linguistic terms]* Moscow: Lybid publ [in Ukrainian].
- Karaulov, Yu. N. (1989) *Russkaya yazykovaya lichnost i zadachi ee izucheniya [Russian language personality and tasks of its study]*. M.: Language and personality [in Russian].
- Karelava, I. I. (2009) Natsionalnaya kontseptosfera i idiokontseptosfera (na materiale proizvedeniy L. E. Ulitskoy) [National conceptsphere and idioconceptsphere (based on the works of L. E. Ulitskaya)] *Extended abstract of candidate's thesis*. Volgograd [in Russian].
- Kovshikov V. A. (2007) *Psikholingvistika. Teoriya rechevoy deyatelnosti [Psycholinguistics. Theory of speech activity]*, Moscow: AST: Astrel [in Russian].
- Korolkov, V. I. (1972) Figury stilisticheskiye. Kratkaya literaturnaya entsiklopediya [Stylistic figures. Short literary encyclopedia], Moscow: Soviet Ukraine — Fliaki. STB [in Russian].
- Korolova, T. M. (2015) Aktualni problemy dyskursolohii [Current issues of discourse]. Odesa: Astroprynt [in Ukrainian].

- Kulishova, N. D. (2001) Yazykovaya lichnost v aspekte psikholingvistichekikh kharakteristik (na materiale pismennykh tekstov) [Language personality in the aspect of psycholinguistic characteristics (based on written texts)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Krasnodar: RNB [in Russian].
- Literaturoznavchyy slovnyk-dovidnik [Literary dictionary-reference book] (1997). K.: Akademiya [in Ukrainian].
- Naumov, V. V. (2010) *Lingvisticheskaya identifikatsiya lichnosti [Linguistic identification of personality]*. Moscow: book House "LIBROKOM" [in Russian].
- Perelomova, O. Movnyi aspekt idiostyliu Valerii Shevchuka [Language aspect of the Idiosyle of Valery Shevchuk]. Retrieved from <http://dspase.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31880/32-PerelomoVA.pdf> [in Ukrainian].
- Ryshkevich, I. (2014) Do problemy idiostyliu avtora v khudozhnii literaturi. Aktualni problemy romano-hermanskoi filolohii [Before the problem of the author's idiosyle in the art literature. Actual problems of Romano-German Philology]. *Proceedings of the 3rd scientific-practical Seminar: Lesya Ukrainka Eastern European National University*. Lutsk [in Ukrainian].
- Slovyk literaturnykh terminiv [Dictionary of literary terms]. Retrieved from <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/hudozhni-zasoby-zobrazhalno-vyrazhal/> [in Ukrainian].
- Stawicka, L. (2009) Pro termin idiolekt. Ukrainska mova [About termin idiolect. Ukrainian Language], (№ 4). (pp.3 –15). Kyiv: NAN of Ukraine [in Ukrainian].
- Ukrainian language: encyclopedia* (2004). Kyiv: Bazhan Ukrainian encyclopedia publishing house [in Ukrainian].
- Khrapchenko, M. B. (1977) *Tvorcheskaya individualnost pisatelya i razvitiye literatury. [Creative individuality of the writer and development of literature]*, Moscow [in Russian].
- Sharkunova, O. V. (2011) Idiostil khudozhestvennogo teksta kak individualnoye sochetaniye ekstra- i intralingvistichekikh parametrov. osnovannykh na referentnykh otnosheniyakh. V mire nauki i iskusstva: voprosy filologii. iskusstvovedeniya i kulturologii [Idiosyle of a literary text as an individual combination of extra- and intralinguistic parameters based on reference relations. In the world of science and art: questions of Philology, art history and cultural studies: collection of articles on mater]: *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (pp. 59–64), Novosibirsk: SibAK [in Russian].
- Shulinova, L. (2000) Aspekty idiostylistychnoho analizu. Slovianski movy i suchasnyi svit. [Aspects of idiosyle analysis. Slavic languages and the modern world]. *Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka — Taras Shevchenko National University of Kyiv* [in Ukrainian].
- Shchirova, I. A. (2006) *Tekst v paradigmakh sovremennogo gumanitarnogo znaniya: monografiya [Text in paradigms of modern humanitarian knowledge]*. St. Petersburg: Book house [in Russian].
- Yankelevich, M. S. (2013) Otrazheniye lichnosti avtora v khudozhestvennom proizvedenii. [Reflection of the author's personality in a work of art]. *Psikhologiya — Psychology*, 2, 162–168 [in Russian].
- Rowling, J. K. (1999) *Harri Potter ta viazen Azkabanu [Harry Potter and the prisoner of Azkaban]*. London: Bloomsbury Publishing. Retrieved from <http://www.passuneb.com/elibrary/ebooks/HARRY%20POTTER%20AND%20THE%20PRISONER%20OF%20AZKABAN.pdf> [in English].
- Sait fan klubu «Dzhoan Rouling» [Site of fun club «Rowling, J. K.». *fantlab.ru* Retrieved from <https://fantlab.ru/autor131> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 24.07.2020